BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 23 december 1977

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag (IV/171, 856, 172, 117, 28.173 — Campari)

(Slechts de teksten in de Deense, de Duitse, de Franse, de Italiaanse en de Nederlandse taal zijn authentiek)

(78/253/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962 (1), en met name op de artikelen 4 tot en met 8,

Gezien de verzoeken om negatieve verklaringen alsmede de op 20 en 27 oktober 1962 gedane aanmeldingen van de merklicentie-overeenkomsten die de vennootschap Davide Campari-Milano SpA, met zetel te Milaan, Italië, hierna Campari-Milano te noemen, op 19 september 1957 heeft gesloten met de vennootschap Ognibeni en Co te Amsterdam, Nederland, op 1 januari 1960 met de onderneming Hans Prang, te Hamburg, Duitsland, op 8 januari 1962 met de vennootschap Soval — thans Campari-France SA — te Nanterre, Frankrijk en op 11 oktober 1962 met de vennootschap Sovinac SA, te Brussel, België,

Gezien de aanmelding op 27 juni 1973 van de merklicentie-overeenkomst die Campari-Milano op 14 april 1966 heeft gesloten met de vennootschap Johs. M. Klein en Co, te Kopenhagen, Denemarken,

Gezien de wijzigingen die de partijen tijdens de procedure in de overeenkomsten hebben aangebracht om deze in overeenstemming te brengen met de bepalingen van artikel 85, lid 3,

Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van de aanmeldingen overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 198 van 19 augustus 1977,

Geraadpleegd het Adviescomité voor Mededingingsregelingen en Economische Machtsposities overeenkomstig artikel 10 van Verordening nr. 17, op 25 november 1977,

I. De feiten

Overwegende dat de essentiële feiten voor de beoordeling van deze zaak als volgt kunnen worden samengevat:

Campari-Milano is rechthebbende op de internationale merken Bitter Campari en Cordial Campari, die dienen ter onderscheiding van aperitieven, welke met behulp van bepaalde geheime concentraten worden vervaardigd (speciale melanges van fijngemaakte kruiden). Ten einde het gebruik van haar merken in het buitenland te bevorderen, heeft Campari-Milano met name in alle landen van de EEG, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, een net van licentiehouders opgezet, welke belast zijn met de fabricage en de verkoop van zijn produkten. Voor de twee laatstgenoemde landen heeft hij aan de vennootschap F.S. Matta Ltd. het exclusieve recht verleend tot import en verkoop van zijn aperitieven krachtens een overeenkomst, die in zijn huidige versie onder de groepvrijstelling valt, welke bij Verordening nr. 67/67/EEG van de Commissie van 22 maart 1967 (2) is verleend.

A. De activiteit van de betrokken partijen binnen de gemeenschappelijke markt wordt geregeld door de bovengenoemde licentieovereenkomsten, die bij de Commissie zijn aangemeld en die in hun sinds 1 november 1977 geldende versie met name het volgende inhouden:

1. Campari-Milano verleent de volgende vennootschappen een exclusieve licentie voor het gebruik van zijn merken voor de fabricage van zijn aperitieven volgens zijn geheime procédés en op basis van zijn concentraten en de verkoop daarvan in de hieronder genoemde gebieden:

— voor Ognibeni & Co: Nederland;

— voor Hans Prang: Duitsland;

— voor Campari-France SA: Frankrijk, Prinsdom Monaco en bepaalde overzeese gebiedsdelen;

— voor Sovinac SA: België en Groothertogdom Luxemburg;

— voor Johs. M. Klein & Co: Denemarken.

Campari verbindt zich, gedurende de looptijd der overeenkomsten in deze gebieden niet zelf zijn aperitieven te produceren.

2. De licentiehouders verbinden zich bovendien, zich gedurende de looptijd van de overeenkomsten niet in

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

(2) PB nr. 57 van 25. 3. 1967, blz. 849/67.

andere, concurrerende, produkten te zullen interesseren, met name bepaalde dranken onder de benaming bitter of koolzuurhoudende dranken die gelijken op Campari Soda.

3. De licentiehouders en Campari-Milano verbinden zich geen enkel actief verkoopbeleid te voeren, geen vestigingen op te richten en geen reclame te maken, de eerstgenoemden buiten hun respectieve licentiegebieden, Campari-Milano binnen deze gebieden.

De licentiehouders en Campari-Milano nemen echter alle nodige maatregelen om een gunstig gevolg te geven aan elk spontaan verzoek om levering voor export binnen de EEG van Campari-produkten die zij fabriceren volgens de specifieke kenmerken (alcoholgehalte, etikettering, inhoud enz.) van de licentiegebieden, wat de licentiehouders betreft of van het Italiaanse grondgebied, voor Campari-Milano. Dergelijke leveringen worden uitgevoerd tegen overeenkomstige prijzen en voorwaarden als die, welke door de exporterende licentiehouder op zijn eigen exclusieve licentiegebied en door Campari-Milano op de Italiaanse markt worden toegepast, voor de laatstgenoemde verhoogd met de aanvullende royalti- en reclamekosten voor de licentiehouders.

In geval dergelijke spontane verzoeken betrekking zouden hebben op de bitter, die volgens de specifieke kenmerken van de markt van bestemming moet worden gefabriceerd, staat het aan de partijen vrij deze al dan niet te accepteren; het vereiste van prioritaire voldoening aan de behoeften van de exclusieve licentiegebieden respectievelijk de Italiaanse markt, dient in ieder geval te worden nageleefd, en de licentiehouders dienen in eerste instantie aan Campari-Milano de voor dergelijke produkties noodzakelijke formules te vragen. Campari-Milano behoudt zich het recht voor om de bestellingen uit te voeren die rechtstreeks door leden van het Corps diplomatique en van buitenlandse strijdkrachten tot hem worden gericht.

De licentiehouders en Campari-Milano verbinden zich om zoveel mogelijk de kopers van hun produkten die deze binnen de EEG zouden willen exporteren, te helpen om de terugbetaling van de accijns op alcohol te verkrijgen voor zover zulks ingevolge de nationale fiscale regeling wordt toegestaan.

Ten slotte verbindt iedere licentiehouder zich geen Campari-produkten rechtstreeks of indirect buiten de EEG uit te voeren (alsmede, wat Campari-France betreft, buiten de derde landen welke deel uitmaken van het licentiegebied).

4. Alle overeenkomsten houden de verplichting voor de licentiehouders in, het originele Italiaanse produkt i.p.v. het door hunzelf gefabriceerde te leveren voor leveranties aan het Corps diplomatique, aan scheepsleveranciers, buitenlandse strijdkrachten en over het algemeen aan alle lichamen, die vrijdom van rechten genieten.

5. De fabricage van de Campari-produkten door de Franse, Belgische, Deense en Nederlandse licentiehouders vindt plaats in hun respectieve fabrieken te Nanterre, Brussel, Kopenhagen en Amsterdam.

Iedere verandering van de plaats van fabricage dient te worden medegedeeld aan Campari-Milano, die zich daartegen kan verzetten indien de voorgestelde vestiging niet geschikt is om de kwaliteit van de produkten te waarborgen.

6. De licentiehouders dienen de instructies van de licentiegever betreffende de fabricage van de produkten nauwlettend te volgen, erop toe te zien dat de kwaliteit van de gebruikte grondstoffen beantwoordt aan de voorschriften van de licentiegever, bij de licentiegever bepaalde grondstoffen aan te kopen, n.l. de kruiden melanges en de kleurstoffen, waarvan de samenstelling geheim is, de licentiegever ter goedkeuring een monster aan te bieden van iedere fabricage met opgave van de filtreerdatum en het nummer van de gebruikte kisten kruiden, en de fabricageprocédés niet bekend te maken.

7. De licentiehouders verbinden zich de afzet van de produkten zoveel mogelijk te bevorderen en met name een passende reclamecampagne te voeren waarin zij elk hetzelfde vooraf vastgestelde vaste bedrag per verkochte fles bitter investeren.

8. De licentiehouders dienen aan Campari-Milano fraudes of gevallen van namaak, waarvan zij kennis zouden dragen, mede te delen. Campari-Milano kan de licentiehouders opdragen tegen de plegers van deze inbreuken op te treden en hun daartoe de nodige bevoegdheden verstrekken.

9. In geen geval mogen de verleende rechten aan derden worden gecedeerd.

10. Ieder verschil betreffende de interpretatie en uitvoering van de contracten moet worden beslecht door drie scheidsmannen die uitspraak doen als goede mannen naar billijkheid. Deze arbitrage vindt normalerwijze te Milaan plaats; een der contracten voorziet echter in een eventuele arbitrage buiten de Gemeenschap, en wel in Zwitserland.

11. Terwijl de met de Franse licentiehouder gesloten overeenkomst deze als vergoeding voor het gebruik van het merk verplicht tot overmaking van vaste royalties voor iedere verkochte literfles, bepalen de met de andere licentiehouders gesloten contracten, dat de royalties zijn begrepen in de aankoopprijs voor door Campari-Milano geleverde grondstoffen.

12. De contracten worden jaarlijks, of om de twee jaar stilzwijgend verlengd behoudens opzegging met opzeggingstermijn door een der partijen.

B. In hun aangemelde versie hielden de overeenkomsten met name de verplichting voor de licentiehouders in, de fabricage van de produkten strikt te beperken tot be-

paalde vestingen alsmede de verplichting, zich exclusief bij de licentiegever te bevoorraden met niet-geheime grondstoffen; deze overeenkomsten hielden eveneens voor de licentiehouder de verplichting in niet naar andere landen van de EEG te exporteren en voor Campari-Milano niet naar de gebieden van haar licentiehouders te exporteren. Nadat de Commissie in een mededeling van punten van bezwaar van 27 juli 1976 had medegedeeld dat zij deze verplichtingen onverenigbaar achtte met artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag, hebben partijen deze zodanig gewijzigd, dat hun overeenkomsten in aanmerking kunnen komen voor de ontheffing krachtens lid 3 van dit artikel. In het bijzonder hebben zij het verbod binnen de EEG te exporteren vervangen door de verbintenis, de nodige maatregelen te nemen om een gunstig gevolg te geven aan spontane verzoeken om levering binnen de EEG, overeenkomstig de voorwaarden die de Commissie in haar mededeling van punten van bezwaar had aangegeven.

C. De andere beoordelingselementen die tijdens het onderzoek van de zaak naar voren zijn gekomen, zijn:

1. De exclusieve betrekkingen die door Campari-Milano zijn ingesteld, gaan wat de overeenkomsten met de ondernemingen Campari-France, Sovinac en Ognibeni betreft, terug tot de periode vóór de oorlog en voor de overeenkomsten met de ondernemingen Hans Prang en Johs. M. Klein en Co tot de periode 1949—1953. Er bestaat geen enkele financiële band tussen de contractspartijen.

Campari Bitter is het enige produkt dat thans door de licentiehouders wordt gefabriceerd. De jaarproduktie van bitter ligt thans, volgens de verschillende licentiehouders, tussen 1 en 3 miljoen flessen. Dank zij de bouw van nieuwe fabrieken en de uitbreiding van de reeds bestaande of in aanbouw zijnde produktie-inrichtingen, hebben alle licentiehouders hun produktiecapaciteiten gedurende de afgelopen jaren aanzienlijk kunnen vergroten. De verkoop van Bitter Campari vormt thans de gehele activiteit van de Franse licentiehouder — die nog zeer onlangs regelmatig wijnen en vermouths heeft geïmporteerd — alsmede het grootste deel van de activiteiten van de Nederlandse, Duitse en Belgische licentiehouders; de laatstgenoemden alsmede de Deense licentiehouders verkopen een groot assortiment dranken (met name alcoholhoudende dranken, jenever en wijnen), die zij zelf produceren of over het algemeen uit Frankrijk en Italië invoeren. Geringe hoeveelheden Campari Soda en Cordial Campari worden rechtstreeks door bepaalde licentiehouders geïmporteerd.

2. Behalve de melanges van geheime kruiden, pommeransappelessence en albumine gebruiken de licentiehouders voor de fabricage van bitter met name suiker, alcohol en gedistilleerd water, die zij ter plaatse inkopen. De doseringen van elk der componenten van bitter lopen al naar gelang van het alcoholgehalte van het produkt uiteen: dit gehalte bedraagt thans 20° voor de in Frankrijk door de Franse licentiehouders geproduceerde en afgezette bitter, 21,5° en 25° voor de bitter, die door de Belgische licentiehouders respectievelijk voor de verkoop in België en in Luxemburg wordt geproduceerd, 25° voor de bitter gefabriceerd door de Nederlandse en Deense licentiehouders en door Campari-Milano voor de verkoop op de Italiaanse en Engelse markten, en 30° voor de in Duitsland afgezette bitter. Voor deze doseringen bestaan gedetailleerde produktieformules ten einde op de verschillende markten een zoveel mogelijk met het originele Italiaanse produkt overeenkomend produkt te kunnen garanderen, zowel ten aanzien van de kwaliteit als van de presentatie. De Campari-flessen worden volgens de tekeningen en modellen van Campari-Milano geproduceerd.

Volgens de inlichtingen waarover de Commissie beschikt is voor de rentabiliteit van een produktie met een bepaald alcoholgehalte ten minste de capaciteit van een vat van 28 000 liter vereist. Evenals de alcoholgraad verschilt de inhoud van de gebruikte bitter-fles van de ene Lid-Staat tot de andere. Deze bedraagt in Italië en Frankrijk 1 liter, 98 cl in Luxemburg, 70 cl in Duitsland, 72 cl in Denemarken en 75 cl in Nederland, België en het Verenigd Koninkrijk. Klein formaat flessen, miniatuurflesjes, worden ook gebruikt. Ten slotte hebben de Campari-Milano voor verkoop aan ambassades en scheepsleveranciers geleverde flessen allen een inhoud van 92 cl en een graad van 28,5.

3. Tot nog toe was de activiteit van de licentiehouders beperkt tot hun respectieve licentiegebieden. In deze gebieden, alsmede in Italië, vinden de verkopen voor normaal gebruik — d.w.z. die van bitter waarover rechten en belastingen op alcohol moeten worden betaald — rechtstreeks plaats door de licentiehouders en Campari-Milano of via onafhankelijke wederverkopers, die alleen gehouden zijn tot de inachtneming van de algemene verkoopvoorwaarden van de fabrikanten. Thans behelzen deze voorwaarden niet de verplichting voor de kopers, de geleverde waar niet te exporteren. De verkoop in Luxemburg geschiedt via een alleen-importeur. Voordien waren alle licentiehouders verplicht bepaalde minimumhoeveelheden produkten per jaar te verkopen. Deze verplichting is in de loop van 1977 vervallen.

Campari-Milano intervenieert niet bij de vaststelling van de verkoopprijzen door de licentiehouders. De verkoopprijzen van de licentiehouders voor de wederverkopers op de binnenlandse markt of voor de export worden door grotendeels dezelfde kostenfactoren bepaald, met name ten aanzien van de grondstoffen, en vertonen geen grote onderlinge verschillen. Momenteel stellen de licentiehouders geen verkoopprijzen voor de eindconsument meer vast, omdat deze in het algemeen, in Frankrijk, België en Nederland, liggen op hetzelfde peil en op een hoger peil in Duitsland en Denemarken, met name als gevolg van de belastingen in de laatstgenoemde twee landen. In Luxemburg liggen deze prijzen lager wegens de lagere belastingen aldaar. In de afgelopen jaren zijn deze prijzen praktisch stabiel gebleven ondanks de gevoelige stijging van de lonen en de kosten der grondstoffen. In de afgelopen jaren is de verkoop van bitter binnen de EEG regelmatig gestegen, enerzijds

dank zij de opbouw van een fijnvertakt distributienet, met als gevolg een aanzienlijke verhoging van het aantal kleinhandelaren, en anderzijds door het stimuleren van de verkoop aan grote afnemers en grootwinkelbedrijven; tussen 1970 en 1977 is deze verkoop in de Benelux en Duitsland verdubbeld of zelfs verdrievoudigd. De gemiddelde kosten van de reclamecampagne die ieder jaar door de licentiehouders wordt gevoerd, liggen voor elk hunner op hetzelfde niveau. Daarentegen liggen de reclame-investeringen van Campari-Milano de helft lager.

De verkoop van de produkten voor verbruik met vrijdom van rechten en belastingen, d.w.z. de verkoop aan het Corps diplomatique, aan de buitenlandse strijdkrachten of soortgelijke lichamen die extra-territorialiteit genieten alsmede aan schepen en vliegtuigen die zich rechtstreeks naar het buitenland begeven of aan verkoopkantoren in zee- of luchthavens worden over het algemeen verricht door tussenkomst van speciale leveranciers. De door deze leveranciers met de licentiehouders of met Campari-Milano gesloten overeenkomsten zijn niet bij de Commissie aangemeld en vormen geen onderwerp van deze procedure. De verkoop der produkten met vrijdom van rechten maakt voor de meeste licentiehouders slechts een gering gedeelte van hun totale verkopen uit.

In de afgelopen jaren zijn met name in België en Nederland hoeveelheden Bitter Campari ingevoerd en afgezet door nevenimporteurs na betaling van de in deze landen verschuldigde accijnzen. Deze importeurs zijn zowel door scheepsleveranciers als door Franse grossiers, die profiteren van de regeling van verkoop met schorsing van verbruiksrechten, bevoorraad.

4. Binnen de gemeenschappelijke markt valt Bitter Campari onder de fiscale regeling die van toepassing is op alcohol, alsmede onder de overheidsregelingen betreffende de aanduidingen die op de flessen moeten worden aangebracht en inzake de bescherming van de volksgezondheid.

a) In elke Lid-Staat moeten voor Bitter Campari rechten en belastingen worden betaald die verschuldigd zijn over de hoeveelheden, uitgedrukt in zuivere alcohol in belastbare produkten, en derhalve zwaarder drukken op de produkten met een hoger alcoholgehalte. De bij invoer geheven rechten en belastingen zijn over het algemeen dezelfde als voor de interne stelsel; zij belopen iets minder dan de helft tot $^2/_3$ van de prijs af fabriek. Gezien het hoge bedrag van deze rechten is het uitgesloten dat een bitter die in één der Lid-Staten wordt geproduceerd op economisch rendabele wijze naar een andere zou kunnen worden geëxporteerd, indien hij in de eerste niet kan worden vrijgesteld van rechten of kan profiteren van de terugbetaling van de gewoonlijk geheven rechten.

   Volgens de binnenlandse regelingen moet de alcohol die bij de fabricage van bitter wordt gebruikt om te worden vrijgesteld van de betaling van rechten bij de aankoop door de fabrikant worden gedeclareerd als bestemd voor export. Met export in eigenlijke zin worden gelijk gesteld de verkopen van produkten voor verbruik met vrijdom van rechten en belastingen.

   Volgens de inlichtingen waarover de Commissie beschikt moeten verder als niet voor de export gedeclareerde bitter in alle landen van de EEG, met uitzondering van Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, waar een regeling van verkoop met tijdelijke vrijdom van verbruiksbelastingen geldt, alle rechten worden voldaan vanaf het verlaten van de fabriek of, wanneer capsules of banderollen worden gebruikt die de betaling van rechten op alcoholhoudende dranken bezegelen, bij het aanbrengen van deze belastingmerken op de verpakking. Eenmaal voldane rechten worden over het algemeen niet terugbetaald bij latere export, behalve in Italië en Frankrijk; in het laatstgenoemde land echter uitsluitend door tussenkomst van de fabrikant, aan wie het Directoraat-generaal van de Belastingen de belasting terugbetaalt die overeenkomt met de door de wederverkoper-exporteur voorgelegde bewijsstukken.

   Er dient te worden opgemerkt dat de Commissie bij de Raad, ten einde deze hindernissen voor het vrije verkeer van alcoholhoudende produkten zonder concurrentievervalsing tussen de Lid-Staten weg te nemen, een voorstel voor een richtlijn betreffende de harmonisatie van de accijnzen op alcohol en, o.a., de voorwaarden voor het houden van sterke dranken door de handelaren (1) heeft ingediend. Volgens dit voorstel zouden de handelaren onder bepaalde condities sterke drank in voorraad kunnen houden onder opschorting van de accijns en tot nevenimport kunnen overgaan.

b) De binnenlandse regelingen op het gebied van de volksgezondheid, dan wel van de handel in dranken waarop rechten en belastingen op alcohol rusten, vereisen een aantal aanduidingen op de ter verkoop aangeboden flessen. In het algemeen betreft het hier, behalve de vermelding van het produkt, de naam en het adres van de fabrikant of de importeur en het alcoholgehalte (voor bepaalde Lid-Staten bovendien de vermelding „alcoholhoudende dranken" en de opgave van de inhoud, de componenten en de additieven).

c) Bepaalde nationale wettelijke regelingen schrijven een minimumalcoholgehalte voor dranken als bitter voor (met name 17° in Frankrijk, 20° in Denemarken en 30° in Duitsland).

   Aangezien het alcoholgehalte van Bitter Campari, dat volgens de in Duitsland vigerende bepalingen vereist is, niet door de in de andere Lid-Staten geproduceerde bitter wordt bereikt, hebben deze bepa-

(1) PB nr. C 43 van 29. 4. 1972, blz. 25.

lingen met name ten gevolge dat iedere invoer in Duitsland met uitzondering van speciaal voor de Duitse markt geproduceerde bitter wordt uitgesloten. In deze zij echter aangetekend dat naar aanleiding van bij de Commissie door importeurs ingediende klachten en het met redenen omkleed advies dat de Commissie vervolgens op grond van artikel 169 van het EEG-Verdrag heeft gericht tot de Bondsrepubliek Duitsland, deze de betrokken bepalingen ten aanzien van bepaalde in Duitsland ingevoerde alcoholhoudende produkten, andere dan bitter, waarvan het alcoholgehalte lager is dan 30°, heeft opgeheven.

d) Andere nationale bepalingen regelen de reclame voor alcoholhoudende dranken, beperken het aantal slijterijen of, verbieden, zoals in België, de verkoop van aperitieven en bitters die een bepaald alcoholgehalte te boven gaan of bepalen de voorgeschreven werkelijke inhoud van de flessen, (met name in Frankrijk waar, omdat de toegestane maten 0,35 cl, 0,50 cl, 0,70 cl en 1 liter zijn, het in de handel brengen van flessen van 0,75 cl, zoals door de Belgische en Nederlandse licentiehouders worden gebruikt, niet is toegestaan).

5. Volgens de door Campari-Milano gegeven uiteenzettingen heeft de verplichting voor de licentiehouders alle inbreuken die ter hunner kennis komen, te signaleren, niet betrekking op de invoer in ieder licentiegebied van het produkt van Italiaanse oorsprong of van onder licentie in een andere Lid-Staat gefabriceerde produkten.

6. In de licentiegebieden ondervindt Bitter Campari concurrentie van produkten die als vervanging kunnen dienen, zoals b.v. Punt e Mes Carpano, Bitter Cinzano, Bitter Gambarotta, Bitter Negroni, Bitter Moroni, Bitter San Pellegrino, Bitter Rossi, Amer Picon, Suze, Amer Khuri, Cynar en Amer Clasquesin.

Hoewel het marktaandeel van Bitter Campari niet met nauwkeurigheid kon worden vastgesteld, is het aan geen twijfel onderhevig dat dit merk een grote internationale faam geniet. Anderzijds is het omzetcijfer van Campari-Milano en al zijn partners aanzienlijk.

7. Overwegende dat geen opmerkingen van belanghebbende derden kenbaar gemaakt zijn na de bekendmaking van het essentiële gedeelte van de aanmeldingen.

II. Toepasselijkheid van artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag

Overwegende dat artikel 85, lid 1, van dit Verdrag bepaalt dat onverenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt en verboden alle overeenkomsten tussen ondernemingen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, belemmerd of vervalst;

A. Overwegende dat de betrokken tussen ondernemingen gesloten overeenkomsten in de punten 1 tot en met 4 sub I A bepalingen inhouden, die ertoe strekken en tengevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt merkbaar wordt beperkt;

1. Overwegende dat het exclusieve recht dat aan de licentiehouders is verleend Campari-Milano verhindert aan derden merklicenties aan te bieden over zijn produkten in Nederland, Duitsland, Frankrijk, België en Luxemburg en Denemarken alsmede zelf deze produkten te fabriceren in deze gebieden;

Overwegende dat het merk de rechthebbende het exclusieve recht verleent het speciale teken voor het voor de eerste maal in de handel brengen van het produkt te gebruiken en dit produkt te beschermen tegen inbreuk; dat de merkgerechtigde door middel van licentieovereenkomsten het gebruik van het beschermde teken kan toestaan; dat hij echter, indien hij zich verbindt het recht tot gebruik van zijn merk alleen te verlenen aan één enkele onderneming binnen een bepaald gebied en zich te onthouden van het aldaar fabriceren van zijn merkprodukten de mogelijkheid verliest met andere aanvragers van een licentie overeenkomsten aan te gaan alsmede het voordeel in de concurrentie als gevolg van de mogelijkheid zelf in dit gebied te produceren;

Overwegende dat in dit geval dit exclusief karakter van de licentie ten gevolge heeft dat de vrijheid van Campari-Milano, in het gebruik van zijn merken wordt beperkt, en dat voor derden, en met name de fabrikanten van alcoholhoudende dranken, het gebruik van deze merken als licentiehouders is uitgesloten, ondanks dat zij daarbij wel degelijk belang zouden kunnen hebben;

2. Overwegende dat het concurrentie verbod (zie punt I A 2) de licentiehouders belet, andere concurrerende produkten gedurende de geldigheidsduur van de contracten te produceren of in de handel te brengen; dat zij aldus zowel als kopers van deze produkten of als licentiehouders voor hun fabricage, alsmede als verkopers van deze produkten zijn uitgesloten; dat deze beperking merkbare gevolgen heeft, aangezien alle licentiehouders, behalve thans de Franse licentiehouder, reeds een groot assortiment andere dranken dan Bitter Campari verkopen en allen met hun activiteiten in totaal een niet onaanzienlijk omzetcijfer bereiken;

3. Overwegende dat het verbod voor Campari-Milano en haar licentiehouders een actief verkoopbeleid te voeren buiten hun respectieve gebieden de licentiehouders alsmede de licentiegever zelf belet, naar kopers op het gebied van de andere partijen te zoeken, dat zij aldus zowel als actieve concurrenten van deze gebieden zijn uitgesloten, terwijl zij binnen hun eigen gebied een relatieve bescherming genieten, aangezien er alleen invoer naar aanleiding van spontane verzoeken mag worden verricht; dat dit verbod geacht moet worden merkbare gevolgen te hebben, aangezien niet alleen Campari-Milano maar ook alle licentiehouders over aanzienlijke produktiecapaciteiten beschikken, waardoor zij andere markten binnen de EEG zouden kunnen

beleveren; dat hoewel dergelijke leveringen in de eerste plaats produkten zouden kunnen betreffen, die worden vervaardigd volgens de op de markt van de fabrikant vereiste kenmerken inzake graad, inhoud en etikettering, zij ook bitter zouden kunnen betreffen die volgens andere kenmerken moet worden gefabriceerd, welke op de exportmarkt worden vereist; dat de fabrikanten immers de mogelijkheid hebben alcohol met vrijdom van rechten te kopen met het oog op de uitvoer van het eindprodukt; dat zij bovendien in staat zijn het alcoholgehalte van het produkt of de vorm waarin dit wordt aangediend te wijzigen wanneer de omvang van de order of hoe dan ook de mogelijkheid duurzame verkoopstromen tot stand te brengen, hun een dergelijke fabricage alsmede de gebruikmaking van nieuwe etiketten of flessen rendabel doet achten;

4. Overwegende dat de verplichting het oorspronkelijke Italiaanse produkt te leveren voor de leveranties aan het Corps diplomatique, aan scheepsleveranciers, aan buitenlandse strijdkrachten en over het algemeen aan alle organismen, die vrijdom van rechten genieten, de licentiehouders belet bitter van eigen fabricage te leveren aan deze categorieën gebruikers; dat deze beperking, gezien de produktiecapaciteiten waarover de licentiehouders beschikken, eveneens merkbare gevolgen heeft;

B. Overwegende dat de door Campari-Milano verleende exclusiviteit deze belet derden door de verlening van andere licenties in staat te stellen eveneens gebruik te maken van haar merken in elk der licentiegebieden en dientengevolge eventueel uit deze gebieden te exporteren naar andere delen van de gemeenschappelijke markt; dat zij bovendien Campari-Milano zelf belet in deze gebieden bitter te produceren en dientengevolge eventueel uit te voeren vanaf deze gebieden; dat de uitsluiting van concurrerende produkten de licentiehouders de mogelijkheid ontneemt, deze produkten buiten de grenzen van de Lid-Staten af te zetten of daarvoor licenties overeen te komen met ondernemingen van andere Lid-Staten; dat het verbod een actief verkoopbeleid te voeren buiten hun respectieve gebieden Campari-Milano en haar licentiehouders belet de door hen gefabriceerde bitter, behalve in hun exclusieve gebied, vrij af te zetten op de gehele gemeenschappelijke markt, en derhalve het internationale handelsverkeer in dit produkt ongunstig beïnvloedt; dat de verplichting het oorspronkelijke Italiaanse produkt te leveren aan bepaalde gebruikers in plaats van het door hunzelf gefabriceerde produkt de licentiehouders verplicht zich te voorzien met Bitter Campari uit Italië, en derhalve eveneens het internationale handelsverkeer in dit produkt ongunstig beïnvloedt;

Overwegende dat deze beperkingen geacht moeten worden de handel tussen Lid-Staten ongunstig te kunnen beïnvloeden, omdat zij ten gevolge hebben dat de handel tussen Lid-Staten zich anders ontwikkelt dan zonder deze beperkingen het geval zou zijn geweest en dat deze beperkingen tevens op de marktverhoudingen van merkbare invloed zijn;

Overwegende dat de betrokken overeenkomsten derhalve onder het toepassingsgebied van artikel 85, lid 1, van het Verdrag vallen;

C. Overwegende dat de andere bepalingen van de tussen Campari-Milano en zijn licentiehouders gesloten overeenkomsten in het onderhavige geval niet onder artikel 85, lid 1, vallen, omdat zij er niet toe strekken of ten gevolge hebben, dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt merkbaar wordt beperkt; dat dit met name het geval is met betrekking tot:

— de verplichting voor elke licentiehouder de Bitter Campari niet rechtstreeks of indirect te exporteren buiten de gemeenschappelijke markt; dat deze verplichting niet alleen ten gevolge heeft, dat de licentiehouders en hun wederverkopers de vrijheid wordt ontnomen om een commerciële activiteit voor dit produkt uit te oefenen buiten de EEG, doch eveneens dat iedere in een derde land gevestigde wederverkoper wordt belet dit produkt aan te kopen bij de licentiehouders of hun wederverkopers om het vervolgens af te zetten op de gemeenschappelijke markt; dat echter iedere in een deel van de Gemeenschap gevestigde koper kan worden bevoorraad met de contractsprodukten, niet alleen rechtstreeks door de licentiehouder voor dit gebied, doch eveneens, rechtstreeks of indirect, door de andere licentiehouders alsmede door Campari-Milano zelf; dat gezien deze bevoorradingsmogelijkheden de wederinvoer op de gemeenschappelijke markt van voor dien door de licentiehouders of hun wederverkopers buiten de Gemeenschap uitgevoerde bitter weinig waarschijnlijk lijkt; omdat in deze nog andere economische factoren van invloed zouden zijn, zoals de accumulatie van de handesmarges en de rechten en belastingen in verband met het overschrijden van de douanegrenzen van de Europese Economische Gemeenschap; dat deze beoordeling ook geldt t.a.v. de staten, waarmee de EEG vrijhandelsovereenkomsten heeft gesloten, met name omdat voor het handelsverkeer tussen de Gemeenschap en deze staten douanerechten voor alcoholische dranken als Bitter Campari blijven gelden;

— de beperking van de licentie tot die fabrieken, die de kwaliteit van de produkten kunnen garanderen, omdat de gevolgen van deze beperking van de keuzevrijheid der licentiehouders in dit geval niet verder gaan dan het gerechtvaardigde belang bij een kwaliteitscontrole; dat deze verplichting van de licentiehouders niet in het bijzonder een absolute regionale beperking van de produktie is omdat zij Campari-Milano alleen een recht van verzet geeft tegen de verplaatsing van het produktiebedrijf in geval de voorgestelde nieuwe vestiging een gevaar zou opleveren voor de kwaliteit der produkten; dat zulk een kwaliteitscontrole voor de licentiegever van belang is omdat de handhaving van de kwaliteit deel uitmaakt van het wezen van het merkenrecht;

— de verplichting voor de licentiehouders de aanwijzigingen van de licentiegever op te volgen met betrekking tot de fabricage van het produkt en de kwaliteit van de componenten, alsmede bij de licentiegever zelf bepaalde geheime grondstoffen aan te kopen; dat de controle over de kwaliteit der onder licentie gefabriceerde produkten en hun overeen-

stemming met het oorspronkelijke Italiaanse produkt in het onderhavige geval voor de licentiegever immers een belang vertegenwoordigt, in die zin dat zij verband houdt met de handhaving van de kwaliteit die eveneens behoort tot het wezen van het merkenrecht; dat volgens de door de betrokkenen verstrekte gegevens de kwaliteitsvoorschriften de licentiehouders niet verplichten eiwit, bitter orange essence en andere produkten bij een bepaalde bevoorradingsbron aan te kopen, doch uitsluitend tussen bepaalde produkten te kiezen aan de hand van objectieve kwaliteitscriteria; dat daarentegen, op het punt van de kleurstoffen en de kruidenmelanges, het gerechtvaardigd belang van de licentiegever bij de kwalitatieve overeenstemming van het oorspronkelijke produkt met het onder licentie gefabriceerde alleen kan worden gevrijwaard door de exclusieve aankoop bij de licentiegever; dat het immers om produkten gaat waarvan de samenstelling, die kenmerkend is voor Bitter Campari, een zakengeheim vormt dat de licentiegever niet volgens het gemeenschapsrecht aan zijn licentiehouders behoeft bekend te maken;

— de verplichting niet aan derden de fabricageprocédés bekend te maken, die een noodzakelijke voorwaarde is om de mededeling van geheime technieken of formules aan andere ondernemingen mogelijk te maken met het oog op hun gebruik;

— de verplichting bestendig contact te onderhouden met de cliëntèle en voor Bitter Campari reclame te maken voor eenzelfde minimumbedrag, omdat, in dit geval geen enkel element de constatering toelaat, dat de licentiehouders door de hoogte van dit minimumbedrag zouden worden belet andere activiteiten te ontplooien of eveneens eigen reclame te voeren;

— het verbod, de verleende rechten over te dragen, omdat dit alleen gericht is op de vrijwaring van het recht van de licentiegever om zijn licentiehouders vrij te kiezen; dat de sluiting van deze overeenkomsten immers nauw verbonden is met de persoon van de partners van de licentiegever, en dat deze vrij moet zijn bij de keuze van de laatstgenoemden.

III. Toepasselijkheid van artikel 85, lid 3, van het EEG-Verdrag

Overwegende dat krachtens artikel 85, lid 3, de bepalingen van lid 1 van dit artikel buiten toepassing kunnen worden verklaard voor overeenkomsten tussen ondernemingen welke bijdragen tot verbetering van de produktie of de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruitvoortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,

b) de mogelijkheid te geven voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen.

A. Overwegende dat de in de punten 1 tot en met 4 sub II A bedoelde mededingingsbeperkingen beantwoorden aan de voorwaarden van artikel 85, lid 3;

1. Overwegende dat de door Campari-Milano aangegane exclusiviteitsverbintenis bijdraagt tot de verbetering van de produktie en de verdeling der produkten; dat deze verbintenis, door iedere licentiehouder te garanderen dat een andere onderneming geen licentie zal verkrijgen binnen het licentiegebied en dat noch Campari-Milano noch enige andere licentiehouder zal worden gemachtigd op dit grondgebied produkten onder het merk van de licentiegevers te fabriceren, iedere licentiehouder een gebiedsvoordeel verschaft; dat dit gebiedsvoordeel een voldoende rentabiliteit van de door elke licentiehouder gedane investeringen voor de fabricage van het merkprodukt onder uit het oogpunt van de licentiegever en merkgerechtigde onberispelijke exploitatievoorwaarden mogelijk kan maken en het sinds lang gevestigde distributienet voortdurend kan verbeteren;

Overwegende dat de verleende exclusiviteit het in feite aan iedere licentiehouder mogelijk heeft gemaakt verbeteringen aan te brengen in de fabricage-inrichtingen en nieuwe fabrieken te bouwen; dat zij bovendien elke licentiehouder in staat heeft gesteld zijn inspanningen voor de verkoopbevordering van het merk te intensiveren, waardoor met name in de Benelux en Duitsland de totale verkoop tijdens de afgelopen zes jaar meer dan verdubbeld is, alsmede door de vorming van een wijdvertakt verkoopnet een steeds groter aantal klanten te bereiken, en aldus de bevoorrading in het gehele licentiegebied te verzekeren;

2. Overwegende dat het concurrentieverbod eveneens bijdraagt tot verbetering van de verdeling van de produkten onder licentie door de versplintering van de verkoopinspanningen te voorkomen, de voorraadvorming te bevorderen en de leveringstermijn te verkorten; dat dit immers, door de vrijheid der licentiehouders om naast de betrokken produkten andere produkten in de handel te brengen, te beperken deze licentiehouders bij een conflict tussen de verkoopbevordering van Bitter Campari en een eventueel bijzonder belang bij de verkoop van een ander produkt belet het eerste te verwaarlozen; dat hoewel non-concurrentiebeding in licentieovereenkomsten inzake rechten van industriële eigendom welke gebaseerd zijn op het resultaat van een scheppende activiteit, zoals octrooien, veeleer een belemmering van de technische en economische vooruitgang vormt door de licentiehouders te beletten, zich te interesseren in andere technieken en produkten, de zaak geheel anders ligt bij de betrokken licentieovereenkomsten; dat namelijk het door de partijen nagestreefde doel, zoals uit alle bepalingen van de overeenkomsten blijkt, de bevordering is, door de decentralisatie van de fabricage binnen de EEG en de daarmee verband houdende rationalisatie van de verdeling, van de verkoop van de bitter van Campari-Milano, welke gefabriceerd

wordt op basis van eenzelfde door laatstgenoemde verstrekt concentraat, volgens dezelfde melangeprocédés en met dezelfde componenten alsmede onder hetzelfde merk van de licentiegever;

Overwegende dat dientengevolge het verbod zich in concurrerende produkten te interesseren met het oog op de intensivering van de verkoop van het betrokken produkt dezelfde voordelen heeft als die welke ten aanzien van een dergelijke bepaling in alleenverkoopovereenkomsten automatisch worden erkend door Vrijstellingsverordening nr. 67/67/EEG (1), alsook dat het gerechtvaardigd lijkt deze bepaling te ontslaan van het verbod van artikel 85, lid 1;

3. Overwegende dat de gevolgen voor de verbetering van de verdeling eveneens zullen worden bereikt door het aan alle partijen opgelegde verbod, een actief verkoopbeleid te voeren buiten hun respectievelijke gebieden; dat de oplegging van deze beperking aan de licentiehouders zal bijdragen tot de concentratie van hun verkoopinspanningen en tot een betere bevoorrading van de gebruikers op het gebied dat hen is toegewezen en waarvoor zij meer in het bijzonder verantwoordelijk zijn, zonder dat kopers van andere gebieden der Gemeenschap worden belet zich vrij bij één der licentiehouders te bevoorraden; dat anderzijds de oplegging van dezelfde beperking aan Campari-Milano een gunstige weerslag heeft op de inspanningen, die door de licentiehouders worden gedaan ter bevordering van de fabricage en de verkoop van bitter binnen elk licentiegebied, daar zij aldus een relatieve bescherming genieten tegenover de machtspositie van Campari-Milano op de markt;

4. Overwegende dat de verplichting voor de licentiehouders het oorspronkelijke Italiaanse produkt te leveren in plaats van het door henzelf gefabriceerde voor de verkoop, aan het Corps diplomatique, aan scheepsleveranciers, aan buitenlandse strijdkrachten en over het algemeen aan alle organismen die belastingvrijdom genieten, eveneens bijdraagt tot de bevordering van de verkoop van bitter van Campari-Milano; dat zij namelijk door de vrijheid van elke licentiehouder het door hemzelf gefabriceerde produkt, te leveren te beperken, waarborgt dat specifieke categorieën gebruikers, die zich buiten het gebied van deze licentiehouder geacht worden te bevinden en die zich normalerwijze van een bepaald gebied naar een ander moeten verplaatsen, steeds hetzelfde produkt kunnen verkrijgen, nl. het produkt van oorsprong met al zijn traditionele kenmerken van samenstelling en verpakking; dat het met name, ondanks de inachtneming van de kwaliteitsnormen, niet mogelijk is smaakverschillen tussen de produkten van de verschillende fabrikanten te voorkomen; dat deze verplichting aldus beoogt te verhinderen dat deze gebruikers zich omschakelen op andere concurrerende produkten, en zich blijven bevoorraden met Bitter Campari waarbij zij zich wenden tot de dichtsbijzijnde wederverkoper; dat deze consumenten trouwens niet worden verhinderd zich de door de licentiehouders aangeboden produkten vrijelijk te verschaffen, al is het tegen de voorwaarden die normaal voor de vaste klanten gelden;

B. Overwegende dat de betrokken licentieovereenkomsten geleid hebben tot een stijging van de aan de gebruikers aangeboden hoeveelheden Bitter Campari en een verbetering van de bevoorradingsvoorwaarden, waarbij deze rechtstreeks baat hebben; dat overigens de aanwezigheid op de markt van andere producenten van bitter en het bestaan van een doeltreffende concurrentie, die in dit geval wordt versterkt door het toenemende aanbod van de licentiehouders van Campari-Milano met een redelijke mate van waarschijnlijkheid doet vermoeden, dat de uit de overeenkomsten voortvloeiende verbeteringen en de voordelen, die de licentiehouders daaruit trekken, aan de gebruikers zullen worden doorgegeven, dat zij bovendien dank zij de leveringen van bitter uit andere gebieden naar aanleiding van spontane verzoeken in staat zijn druk uit te oefenen op de eventueel te hoge prijzen van de exclusieve licentiehouder van hun gebied;

C. Overwegende dat de bovengenoemde mededingingsbeperkingen, die de partijen zijn opgelegd, onmisbaar moeten worden geacht om de in de voorgaande alinea's opgesomde gunstige doelstellingen te bereiken; dat namelijk geen van deze beperkingen zou kunnen worden opgeheven zonder het door de partijen nagestreefde doel, de verkoop van Bitter Campari te bevorderen door de toespitsing van de activiteiten van de licentiehouders op dit produkt en door het aanbieden van hetzelfde oorspronkelijke produkt aan bepaalde categorieën gebruikers, in gevaar te brengen; dat met name geen der licentiehouders en naar alle waarschijnlijkheid geen enkele andere onderneming in de sector alcoholhoudende dranken de nodige investeringen zou hebben gedaan voor een grotere ontplooiing van de verkoop van bitter, indien zij er niet verzekerd van was geweest dat zij beschermd zou zijn tegen de concurrentie van andere licentiehouders, of van Campari-Milano zelf;

D. Overwegende dat de in deze beschikking bedoelde licentieovereenkomsten Campari-Milano en zijn licentiehouders niet de mogelijkheid geven de mededinging voor een wezenlijk deel van de betrokken bitter produkten uit te schakelen; dat in deze met name kan worden geconstateerd dat in de EEG-landen een groot aantal andere gerenommeerde bitter-merken bestaan, die alle concurrentie kunnen leveren met Bitter Campari; dat hierbij nog komt, dat de licentiehouders van Campari-Milano vrij zijn de Campari produkten binnen de gemeenschappelijke markt te verkopen buiten het gebied, waarvoor zij meer in het bijzonder verantwoordelijk zijn;

Overwegende dat bij de huidige stand van zaken alle voorwaarden voor een beschikking krachtens artikel 85, lid 3, worden vervuld met betrekking tot de licentieovereenkomsten die Campari-Milano heeft gesloten met de ondernemingen Ognibeni en Co, Hans Prang, Campari-France SA, Sovinac SA en Johs. M. Klein en Co.

(1) PB nr. 57 van 25. 3. 1967, blz. 849/67,

IV. Toepassing van de artikelen 6, 7 en 8, van Verordening nr. 17

1. Overwegende dat de vijf door Campari-Milano gesloten licentieovereenkomsten, in hun aangemelde versie, die het onderwerp was van de bovengenoemde mededeling van de punten van bezwaar van de Commissie (zie sub 1-B) niet aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 85, lid 3, voldeden; dat immers de genoemde, in de toen geldende vijf overeenkomsten vervatte bepalingen merkbare beperkingen van de mededinging vormden, die niet konden worden geacht deel uit te maken van het wezen van de merken, waarover licentie was verleend, of bij te dragen tot de verbetering van de produktie of de verdeling der produkten of de bevordering van de technische of economische vooruitgang; dat deze verplichtingen, die een hindernis vormden voor de toepassing van artikel 85, lid 3, op 1 november 1977 op verzoek van de Commissie zijn opgeheven; dat het onder deze omstandigheden mogelijk is krachtens artikel 6, lid 1, van Verordening nr. 17 de datum van inwerkingtreding van de beschikking tot toepassing van artikel 85, lid 3, te doen samenvallen met de datum, waarop de overeenkomsten zijn gewijzigd, n.l. 1 november 1977;

Overwegende dat er bij de vaststelling van de termijn van geldigheid van de beschikking, voorzien in artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17, aanleiding is om rekening te houden met het feit dat de in deze beschikking bedoelde mededingingsbeperkingen geen hindernis vormen voor het vrije verkeer van de betrokken produkten tussen de Lid-Staten van de EEG en met name met het feit, dat de partijen zich hebben verbonden vanaf 1 november 1977 een gunstig gevolg te geven aan de spontane verzoeken om levering binnen de EEG; dat deze termijn voldoende moet zijn opdat de aldus gewijzigde overeenkomsten effect kunnen sorteren en dat een periode van negen jaar in deze redelijk lijkt;

2. Overwegende dat de exclusieve licentieovereenkomsten, welke door Campari-Milano zijn gesloten met de ondernemingen Ognibeni en Co., Hans Prang, Campari-France SA en Sovinac SA de voorwaarden voor toepassing van artikel 7, lid 1, van Verordening nr. 17 vervullen; dat het hier immers overeenkomsten betreft, welke bij de inwerkingtreding van Verordening nr. 17 (13 maart 1962) bestonden, echter, wat de met Sovinac SA gesloten overeenkomst betreft, in een eerdere versie dan de aangemelde; dat deze overeenkomsten binnen de in artikel 5, lid 1, van Verordening nr. 17 vastgestelde termijnen zijn aangemeld; dat zij niet aan de voorwaarden voor de toepassing van artikel 85, lid 3, voldeden, doch zoals hierboven is uiteengezet zodanig zijn gewijzigd dat zulks thans wel het geval is; dat daaruit voortvloeit dat ten aanzien van de vóór de wijzigingen geldende versies van deze overeenkomsten het verbod van artikel 85, lid 1, alleen van toepassing is voor de door de Commissie vastgestelde periode; dat hierbij in het onderhavige geval rekening moet worden gehouden met het feit, dat de betrokkenen spontaan wijzigingen hebben aangebracht of toegezegd hebben wijzigingen aan te brengen in de bovengenoemde contracten overeenkomstig de voorstellen van de Commissie en zodra deze daartoe het verzoek had gedaan; dat deze omstandigheden volstaan om de niet-toepassing van het verbod van artikel 85, lid 1, te rechtvaardigen voor de gehele periode vóór inwerkingtreding van de beschikking tot de buitentoepassingverklaring van artikel 85, lid 1, voor elk der betrokken overeenkomsten;

Overwegende dat het bovenstaande tevens geldt voor de overeenkomst die door Campari-Milano op 14 april 1966 met Johs. M. Klein en Co. is gesloten; dat een exportverbod dat wordt opgelegd aan een onderneming die in een derde land is gevestigd en leveranties binnen de EEG betreft, namelijk een beperking van de mededinging kan vormen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden; dat zulk een exportverbod in dit geval evenwel, vóór de toetreding van Denemarken niet merkbaar was omdat de importmoeilijkheden als gevolg van de douaneregelingen en belastingvoorschriften export van Bitter Campari binnen de Gemeenschap praktisch verhinderen; dat de op 27 juni 1973 aangemelde overeenkomst tussen Campari-Milano en Johs. M. Klein en Co. derhalve conform artikel 25 van Verordening nr. 17 ook voldoet aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 7, lid 1, van deze verordening;

3. Overwegende dat het overigens, gezien de betekenis en de internationale reputatie die door het merk Campari is verworven alsmede de beperkende gevolgen voor het verkeer van Bitter Campari tussen de Lid-Staten welke voortvloeien uit de geldende nationale regelingen, en ten slotte het feit, dat de uitvoer door de fabrikanten van de Bitter Campari of door hun cliënten in hoofdzaak afhankelijk is van de wil van de fabrikanten zelf, dienstig is de Commissie in staat te stellen tijdig de ontwikkeling van de situatie welke uit de gewijzigde overeenkomsten voor de markt der betrokken produkten voortvloeit te beoordelen; dat er derhalve aanleiding is overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 aan Campari-Milano en elk van haar licentiehouders de verplichting op te leggen de Commissie een jaarlijks, met ingang van 15 december 1978, opgesteld verslag toe te zenden waarin alle nodige gegevens zijn vervat om de ontwikkeling van de toepassing der betrokken overeenkomsten te kunnen beoordelen, met name uit het oogpunt van het vrije verkeer van Bitter Campari binnen de EEG; dat dit in het bijzonder geldt voor de export binnen de Gemeenschap;

Overwegende dat het anderzijds wenselijk is voorzieningen te treffen waardoor wordt gewaarborgd dat de Commissie in kennis wordt gesteld van de op basis van de arbitrageclausule gedane uitspraken, die het risico kunnen inhouden dat aan de contracten een interpretatie wordt gegeven, waarbij geen rekening wordt gehouden met de draagwijdte van deze beschikking en die de Commissie ertoe zouden kunnen nopen deze te wijzigen; dat de arbitrale procedure de betrokkenen meer dan de normale gerechtelijke procedure blootstelt aan het risico van een interpretatie der overeenkomsten die de grenzen van de vrijstelling te buiten gaan, met name indien de arbiters, die zoals in het onderhavige geval als goede mannen naar billijkheid uitspraak doen,

niet gehouden zijn het materiële recht toe te passen; dat anderzijds een toetsing van een scheidsrechterlijke uitspraak aan de artikelen 85 en 86, die constitutieve elementen van de openbare orde van de EEG worden geacht, in derde landen niet geschiedt,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De bepalingen van artikel 85, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap worden overeenkomstig artikel 85, lid 3, buiten toepassing verklaard voor de merklicentieovereenkomsten welke door de vennootschap Davide Campari-Milano SpA te Milaan zijn gesloten resp. op 19 september 1957 met de vennootschap Ognibeni en Co., te Amsterdam, op 1 januari 1960 met de onderneming Hans Prang te Hamburg, op 8 januari 1962 met de vennootschap Soval — thans Campari-France SA — te Nanterre, op 11 oktober 1962 met de vennootschap Sovinac SA te Brussel en op 14 april 1966 met de vennootschap Johs. M. Klein en Co., te Kopenhagen, in hun gewijzigde versie van 1 november 1977.

Artikel 2

Deze beschikking is van kracht met ingang van 1 november 1977 en geldt tot 1 november 1986.

Artikel 3

De bovengenoemde ondernemingen stellen de Commissie onverwijld in kennis van elke uitspraak op grond van de arbitrage-clausule. Bovendien doen zij de Commissie jaarlijks, met ingang van 15 december 1978, verslagen toekomen over:

1. De omvang van hun export van Bitter Campari binnen de EEG;
2. De gevallen waarin zij hebben geweigerd:
   a) gevolg te geven aan verzoeken om leveringen voor uitvoer van Bitter Campari binnen de EEG,
   b) de terugbetaling te doen verkrijgen van de belasting overeenkomende met de door een cliënt verstrekte bewijsstukken voor de export van Campari-produkten binnen de EEG.

Artikel 4

Het verbod van artikel 85, lid 1, is niet van toepassing op de versies van de licentieovereenkomsten, welke door de vennootschap Davide Campari-Milano zijn gesloten met de vennootschap Ognibeni en Co, de onderneming Hans Prang, de vennootschap Soval — thans Campari-France SA —, de vennootschap Sovinac SA en de vennootschap Johs. M. Klein en Co, welke golden voor de datum van kracht worden van deze beschikking als bedoeld in artikel 2.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot:

— Davide Campari-Milano SpA, te Milaan (Italië),

— Ognibeni en Co, te Amsterdam (Nederland),

— Hans Prang, te Hamburg (Duitsland),

— Campari-France SA, te Nanterre (Frankrijk),

— Sovinac SA, te Brussel (België),

— Johs. M. Klein en Co, te Kopenhagen (Denemarken).

Gedaan te Brussel, 23 december 1977.

Voor de Commissie

Raymond VOUEL

Lid van de Commissie